

KORT OM...

Bra lantbruk minskar fattigdomen på landet

De flesta av världens fattiga bor på landsbygden i Afrika och Asien. Lantbruk, det vill säga näringar som är beroende av vad marken kan ge, är den viktigaste inkomstkällan för många av dem. Om världens länder ska leva upp till målsättningen att minska fattigdomen radikalt till år 2015 måste utvecklingen av landsbygden och lantbruket ta fart. Sida driver frågorna internationellt, ger stöd till forskning och till stora program och mindre insatser i samarbetsländerna.

Varför ger Sverige stöd till utveckling på landsbygden?

Även om fattigdomen i städerna ökar bor de flesta av världens fattiga, cirka 75 procent, på landsbygden. Många lider allvarig brist på mat och har inte tillgång till rent vatten och sanitet. Konflikter om vem som har rätten till marken skapar också svåra problem. De fattiga på landsbygden är ofta helt beroende av det som naturen kan ge. Lantbruk – jordbruk, skogsbruk, husdjur och fiske – är viktiga näringsgrenar för dem.

Utveckling på landsbygden är den grundläggande förutsättningen för utveckling, ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning i de flesta av Sidas samarbetsländer, särskilt i Afrika söder om Sahara.

Ju fattigare ett land är desto större betydelse har ofta lantbruket. Även småskaligt jordbruk har en viktig roll. Insatser för ett mer produktivt lantbruk, utan att överutnyttja naturens resurser, är därför centrala för att minska fattigdomen och underlätta för fattiga människor att förbättra sina liv – det främsta målet för utvecklingsarbetet.

Ökad produktivitet, framför allt inom lantbruket, är en av orsakerna till att fattigdomen minskat i Asien. Där har utvecklingen dock, på sina håll, lett till allvarliga miljöproblem, vilket på sikt kan göra att fattigdomen ökar igen.

På den afrikanska landsbygden har produktiviteten inom lantbruket inte ökat på samma sätt. När befolkningen växer, som den gör i många afrikanska länder – framför allt i städerna – ökar efterfrågan på livsmedel. Mer mat måste produceras för att tillgodose behoven. Det kan lätt leda till att naturens resurser överutnyttjas.

De senaste årens naturkatastrofer, har visat hur människans aktiviteter leder till långsiktiga miljöförändringar.

När möjligheterna till försörjning minskar ökar också risken för konflikter. Våldsamma konflikter är idag betydligt vanligare inom stater än mellan dem, och konfliktrisken anses vara störst då tillgångarna på förnybara resurser som jord, skog och vatten börjar tryta.

Sett i ett globalt perspektiv har livsmedelsproduktionen i stora drag hållit jämna steg med befolkningsökningen

och på världsmarknaden finns fortfarande relativt stora överskott ibland. Trots detta är svält och undernäring vanligt, och ökande, i flera länder idag. I Afrika beräknas livsmedelsbehovet vara närmast tredubblat år 2025.

Men det räcker inte med att öka produktionen inom lantbruket på ett sätt som inte förstör naturen. Flera andra förändringar är ofta nödvändiga. Det kan handla om att skapa förutsättningar och kunskap om handel och marknader (lokala såväl som internationella), omfördela jordbruksmarken, att bygga ut infrastrukturen, utveckla och använda nya odlingsmetoder, avskaffa byråkratiska hinder, inrikta produktionen på försäljning i stället för på självhushåll etc.

Även de rika länderna måste vara beredda att göra förändringar. Vi kan till exempel ställa om till ett hållbart jordbruk och öppna våra marknader för produkter från utvecklingsländerna.

Millenniemålen – ett gemensamt åtagande

En av utgångspunkterna för Sidas arbete är millenniemålen, där världens länder enats om att minska andelen fattiga i världen till hälften år 2015.

Alla åtta målen kan i någon mån kopplas till landsbygdsutveckling men det mest uppenbara sambandet finns med det första målet; att halvera fattigdomen och minska hungersnöden radikalt.

Det sjätte målet handlar om att säkerställa en miljömässigt hållbar

utveckling och värna om globala resurser – som ett stabilt klimat, biologisk mångfald mm.

Hur länge har Sida gett stöd till utveckling på landsbygden?

Sida har gett stöd till detta område sedan starten i början av 1960-talet.

Vad gör Sida för utvecklingen på landsbygden?

Sidas stöd till landsbygdsutveckling är mycket omfattande. Det handlar bland annat om att bidra till tillväxt och förbättrade levnadsvillkor på landsbygden genom att nyttja naturresurserna på ett långsiktigt, bärkraftigt och produktivt sätt. Centrala teman är jordbruk, skogsbruk och vattenbruk samt hushållens vattenförsörjning och sanitet men Sida bidrar också till andra försörjningssätt.

Sida arbetar på ett övergripande plan med landsbygdsutveckling genom att ge stöd till forskning och genom att driva relevanta frågor i internationella sammanhang, ibland tillsammans med andra svenska institutioner. Det kan till exempel handla om hur vattenresurserna och den biologiska mångfalden ska tryggas idag och för framtiden.

Sida finansierar också ett stort antal globala och regionala insatser utöver de bilatera programmen i samarbetsländerna. Stödet ges ofta tillsammans med andra biståndsgivare.

Exemplen nedan är bara ett axplock som dels visar den geografiska spridningen, dels visar några av de problem som utvecklingssamarbetet medverkar till att lösa.

Några frågor uppmärksammas särskilt i alla insatser; miljöpåverkan, hiv/aids och jämställdhet.

Stöd till lantbruk i Zambia

I Zambia stödjer Sida en insats för utvecklingen av lantbruket i fyra regioner; Agriculture Support Programme (ASP). Programmet är inne i sin andra fas och beräknas nå ut till 200 000 människor, eller cirka 40 000 familjer, på Zambias landsbygd.

Målgruppen är i första hand bönder med småskaliga jordbruk som vill utveckla sin affärsverksamhet.

Bönderna får bland annat lära sig bättre, mer hållbara, odlingsmetoder, hur marknader och handel fungerar samt hur de kan anpassa sin produktion till marknaden – till exempel genom att odla nya grödor.

Målet är att förbättra landsbygdsbefolkningens livsvillkor genom säkrare tillgång till mat och större inkomster.

Ett arbete på flera fronter i Moçambique

I Moçambique, där 80 procent av befolkningen lever av lantbruk, stödjer Sida ett nationellt program för att utveckla jordbrukssektorn som helhet. Flera givare bidrar till programmet som heter ProAgri och drivs av jordbruksministeriet i Moçambique.

Sida finansierar också ett separat projekt som syftar till att hjälpa investerare att satsa i verksamhet som är baserad på naturresurserna i Niassa – en av de minst utvecklade delarna av landet. Målet är att utvecklingen på landsbygden i Niassa ska ta fart.

Stöd till små kaffe och mjölkproducenter i Nicaragua

FondeAgro riktar sig till fattiga bönder i två nicaraguanska regioner, Matagalpa och Jinotega. Programmet består av flera delar som sammantaget ska leda till ökad produktion och högre kvalitet på deltagarnas viktigaste produkter; mjölk och kaffe.

Bönderna får framför allt teknisk rådgivning och möjligheter att låna pengar till marknadsmässiga räntor.

FondeAgro har bland annat lett till ökade inkomster för bönderna och till att fler bönder fått säkra rättigheter till att bruka den mark som de använder.

Stöd till landsbygdsutveckling i Vietnam

I Vietnam bor cirka 90 procent av de fattiga på landsbygden. Många faktorer bidrar till fattigdomen. Ineffektiva odlingsmetoder, brist på hälsovård och utbildning, dålig infrastruktur mm.

Sida finansierar programmet Chia Se som omfattar cirka 460 byar i de fattigaste delarna av Vietnam. Chia Se bygger på bybornas önskemål och deras egen medverkan.

Stöd till lantmäteri på Balkan

Den som har en säker rätt att bruka marken har självfallet större förutsättningar att utveckla ett lantbruk. Oklara ägarförhållanden är också ofta en källa till konflikt. Sida bidrar därför till fastighetsregister och lantmäteri i många länder, bland andra Makedonien, Kosovo, Serbien och Kroatien. Det handlar främst om förstärkning av de myndigheter som sköter landfrågorna.

De 20 länder som fick mest stöd av Sida 2005	Kostnader 2005 i SEK	Landsbygdsbefolkning (%)	Mindre än 1 USD per dag att leva på (%)*	Jordbrukets andel av BNP 2003 (%)	Rankning i HDR 2006
Tanzania	680 499 000	76,2	57,8	45	162
Moçambique	570 682 000	66,3	37,8	22	168
Sri Lanka	386 463 000	84,8	5,6	18	93
Etiopien	380 078 000	84,3	23,0	47	170
Uganda	358 287 000	87,5	**	32	145
Ryssland	340 851 000	26,9	18,8	5	65
Bosnien & Hercegovina	329 494 000	54,8	**	12	62
Afghanistan	328 981 000	**	***	**	***
Sudan	317 368 000	60,2	**	39	141
Kenya	314 701 000	79,5	22,8	27	152
Vietnam	312 212 000	74,0	**	22	109
Nicaragua	305 499 000	41,3	45,1	19	112
Västbanken & Gaza	260 619 000	28,5	**	6	100
Zambia	250 886 000	65,1	75,8	21	165
Serbien & Montenegro	226 341 000	**	0	**	***
Bangladesh	178 230 000	75,3	36,0	21	137
Rwanda	174 131 000	81,5	51,7	41	158
Sydafrika	170 933 000	41,2	10,7	3	121
Kongo, dem. rep	167 483 000	68,4	**	58	167
Mali	162 120 000	70,1	72,3	36	175
Totalt	6 215 860 000				
(Sverige)		15,9	0	2	5

*Uppgiften gäller perioden 1990–2003, **Uppgift saknas eller uppgift finns på mindre än 4 USD per dag ***Ej rankad
Källor: Sidas årsredovisning 2005, Human Development Report 2006 (UNDP), World Development Indicators (Världsbanken)

Att halvera fattigdomen i världen till år 2015 är vår tids största utmaning. Det kräver samarbete och uthållighet. Samarbetsländerna ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens. Det gör världen rikare.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besök: Sveavägen 20
Telefon: 08-698 50 00
Telefax: 08-20 88 64
www.sida.se, sida@sida.se